

СЕЛИМИР РАДУЛОВИЋ

УКРАШЕНИ ПЕСНИЧКИ КАТАЛОГ

Радосна је и пуна части за мене прилика да, као члан жирија, кажем неколико речи о *Азбучним молићвама* драгог колеге Зорана Ђерића, које су овенчане Змајевом наградом за 2023. годину. Име нашег Змај Јове, на најлепши начин, сведочи о значају ове најстарије и најугледније песничке награде. Јер, сви смо ми, како сведочи Иво Андрић, прошли кроз Змајовино дело, које је *нејролазно* и *свудашиње*, и, на *разне начине*, и у *безбрижним видовима*, *живи и итраје*. Нема те куће, речи су Милоша Црњанског, која не зна његову шаливу поезију, ни снаге која би мола да обори значај њејове *йолийичке йесме*, *фијук бича шио је шибао йола сйолећа*, или *Ђулиће* и *Ђулиће увеоке*, или *њејове йесме исйеване за децу*. Наш лауреат, у интервјуу *Вечерњим новостима*, под насловом *Душу іреју Майичине* и *Змајеве јаке сйоне*, предочава да, у *Азбучним молићвама*, као *асоцијацију на живој у леду*, наводи његов стих *Ој, дуледу, дуледу*.

Књига *Азбучне молићве* плод је ауторовог рада током минулих тридесет и три године. Број тридесет три, најлепши број у историји хришћанске цивилизације, уз наслов књиге, неминовно усмерава тумача к истом простору духовности, к *молийвеносйи* и *азбучној освешћеносйи*. Два велика оца хришћанског Истока, Свети Григорије Богоносац и Свети Григорије Синаит, веле да је *молийи већма нејо дисаийи*, да је молитва *свейи ојањ радосйи*, који из срца избија, *йечай Христйов*, а светопавловска реч – да *вером ходимо*, а не *йледањем*. Ова књига, међутим, основним семантичким и обликовним векторима, не недри, најнепосредније, из наговештених духовних дарова њеног наслова. Нема у њој ни наговештаја традиционалне хришћанске молитве, ни непосредног једрог гласа (апела) за наше интегрално узбучење. Али има посредоване

йесничке молићиве и *йесничке азбуке*, које се исказују као крик пред пустошним крајолицима дехуманизованог и дехристијанизованог савременог човека и савременог света, сад у лексици, сад у асоцијативној (плутајућој) песничкој синтакси, сад у симболичко-сликовним илустрацијама, сад у згуснутој и чврстој стиховној архитектоници. Стога је сасвим разумљив (опомињући) завршни стих, у целини *Јерес – Шћо си йражио, брайе, йо си и добио...* Као што је разумљив и прекор упућен савременој песничкој сабраћи (у песми *Појлава*) – *Цаба сйе, йо кафанама, таламили до зоре, / Шћа је са свейом, који сйе сйасавали?* Његов омиљени аутор, Фјодор Михајлович Достојевски, апостол православне културе, вероватно би, у страху и молитвеном трепету, допунио – смири се, горди човече! А један од отаца хришћанског Истока, уздахујући да је Отац, наш, дао свет људима и њиховим расправама наставио – јадни свет и јадни људи!

А шта је добио његов савремени сабрат – секуларизовани костимографски поредак, окружен материјалним бојама и облицима, па (у песми *Ценовник*) одјекује –

Храброст нам не недостаје, али њена је
Цена превисока. Имамо
Чиме да платимо (живот је, барем,
Цабалук), али душе, ако их изгубимо,
Шта ће их надокнадити.

Ово је пример како се једна помало стегнута и развучена пост-модерна поетско-поетичка парадигма прерушава, завршним стиховима, украшена неодољивим цветом из јеванђеоског букета, а аутор креће, из света, ка дивном дворцу, небеском, у одбрани душе, наше, сном оковане.

Азбучне молићиве је најумесније одредити као срећну амалгамацију различних поетско-поетичких техника – од, једно време, свеподразумевајуће поетике постмодернизма, до тихе и уритмљене класичне лирске инкантације, од наглашене цитатности, до усаглашене линије певања и мишљења, по мери угледних српских и европских песника, од буке и беса савремених мерача чула, до пружања гласа против расточивог и криводушног карактера. Ова књига се, због присутности витменовске необуздане колоквијалности, и његовог чудесног наратива о дрвећу од кога се не види шума, те згуснутих низова заснованих на *йримарним уйисцима*, на усуду-стиду нашег трајања, може назвати и неком врстом илустрованог и украшеног песничког каталога, неком врстом песничких (и личних) импресија о различним српским и европским адресама

– од Лођа, Лесидрена, Будимпеште, до Рима, Барија, Милана, од Гдањска, Гдиња и Лођа, до Варшаве и Париза, од Тројанског манастира, до Суботице, Стражилова и Покрајинске болнице. Уцелињујући, заводљивом платиновском вертикалом, те крајолике – да су сви свуда, да је све све, и да је свака ствар свака ствар – песник је уверљиво обасјао један исечак *йокрејине слике вечностии*, коју називамо временом, пратећи тек засенчени траг корака њему блиског Хорхеа Луиса Борхеса да је светска историја, заправо, процес многоструких *инџонација неколико мейафора*.

Даме и господо,

Није без разлога Мигел де Унамуно *йреводио* све или ништа као – бити све и бити заувек. Другим речима, сматрао је да оно што није *вечно* није ни *стйварно*. Песник се, дакле, ако је песник, љуља на *йокрејном и крхком камену* жеље за бесмртношћу. Заљубљао се на том камену и наш овогодишњи лауреат, у својој песничкој зрелости, мој драги колега Зоран Ђерић. Уз подсећање – да је *свако тйело йрава*, а сва слава човекова као *цвейй йољски*, те да је венац око главе венац листова ловора, који трају колико аплаузи и поклици.

Нек му је срећно и благословено!

На многаја љета!

(Реч на уручењу Змајеве награде Зорану Ђерићу на Свечаној седници Матице српске, 16. II 2024)